

דרבנן כגון שבועת היסת (73)?

איכא בינייהו — מופך [הפיכת] השבועה. האם זכאי הנתבע לדרוש להפוך את השבועה ולהטילה על התובע. ולומר לו — הישבע אתה וטול מה שאתה תובע ממני, במקום שאשבע אני ואפטר מתביעתך.

וכך הוא החילוק שביניהם:

בשבועה מדאורייתא לא מפכינן שבועה, אלא חייב הנתבע להישבע כאשר מודה הוא במקצת, ולהיפטר מן התביעה. ואינו זכאי להופכה ולהטילה על התובע,

בשבועה דרבנן מפכינן. ויכול הנתבע לדרוש שהתובע ישבע היסת במקומו, ויטול. ואם כן, זהו מה שבין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן.

ומקשה הגמרא: ולמר בר רב אשי דאמר בדאורייתא נמי מפכינן שבועה, ואם כן אין

בוה הבדל בין השבועות, חוזרת שאלת הגמרא: מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן?

איכא בינייהו — מוחת לנכסיה. שאם אינו רוצה להשבע. ואינו רוצה לשלם — יורדים בית דין וגובים מנכסיו,

ודין זה שיוורדים לנכסיו, הוא רק אם סירובו להשבע ולשלם היה בשבועה דאורייתא — אז נחתינן לנכסיה וגובים מהם את סך התביעה,

אבל, אם סירב להישבע שבועת היסת שהיא בדרבנן, הרי שלא נחתינן לנכסיה. ואין גובין ממנו. (74) וזהו שיש בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן לדעת מר בר רב אשי.

ומקשה הגמרא: ולרבי יוסי דאמר שאם חייב שבועה בדרבנן נמי נחתינן לנכסיה וגובים מהם, חוזרת השאלה מה בין שבועה

נסמכה לדברי רב נחמן. ועל שבועת היסת נשאלה שאלת הגמרא מאי איכא וכו'. ואדרבה יש לתמוה על דבריו, שאם כן היה לגמרא לסמוך שאלה זו בפרק כל הנשבעין לקמן,

74. א. המהר"מ רקנטי הסתפק האם מועילה תפיסה בנכסיו של המסרב לשבועה דרבנן. וכתב הקצות החושן בסימן פ"ז סעיף י"ב דלא מהני תפיסת התובע, ומוציאין מידו.

ב. בסימן פ"ט ס"ק א' הביא הקצות החושן את דברי הש"ך שכל הנשבעין ונוטלין, [היינו שתובעין ונוטלין על ידי השבועה שהטילוה על התובע] כגון השכיר התובע את שכרו. והנגזל התובע את גזלתו. אם הנתבע אינו רוצה לשלם אחר השבועה אין יורדים לנכסיו משום דהוה

73. כך פירשו רש"י והר"י מיגאש והר"ן את שאלת הגמרא.

אמנם בשערי שבועות [שער י"ז] כתב: וחשבו חושבין שבועה דרבנן ששאלו עליה היא שבועת היסת. וטעו על זאת. כי אותה שאלה היה לו [לגמרא] לסמוך אותה לתקנתא דרב נחמן שהיא שבועת היסת ובעלי התלמוד ששאלו מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן — על שנשבעין ונוטלין בגזירת רבנן שאלו. [כגון הבא ליפרע מנכסי יתומין שמבואר לקמן מב ב שאין נפרעים אלא בשבועה. וזהו שנשבעין ונוטלין. כלומר, נשבעין על מנת ליטול].

והש"ך [סימן פ"ז סעיף ל"ח] תמה על השערי שבועות שהרי באמת שאלת הגמרא